

МІКРОСКОПІЧНЕ ВИВЧЕННЯ РОДОДЕНДРОНУ ЖОВТОГО (RHODODENDRON LUTEUM SWEET.)

Шевченко Є. О., Гапоненко В. П., Сіра Л. М., Левашова О. Л.
Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна
Національний медичний університет, м. Харків, Україна

Рід *Rhododendron* є одним з найбільших родів родини *Ericaceae*, який об'єднує понад 600 видів. В Україні рододендрон жовтий (*Rhododendron luteum*) росте не тільки в природних умовах, а й широко культивується.

Рододендрон жовтий – листопадний кущ висотою 1,5-2 м. Пагони прямостоячі, гіллясті, молоді – залозисто-волохаті. Листки на коротких (5-7 мм) залозистих черешках. Листова пластинка довгаста еліптична або ланцетоподібна, по краю дрібнопильчаста. Молоде листя з обох сторін опушене залозисто-щетинистими волосками, старі – майже голі, яскраво-зелені, 4-12 см завдовжки, 1,5-4 см шириною, на верхівці гострі, до основи звужені. Квітки зібрані по 7-12 у густі верхівкові зонтиковидні щитки. Віночок жовтий або помаранчевий, трубчасто-дзвоникуватий або лійковидний, трубка вузькоциліндрична, нагорі розширена. Плід – циліндрична коробочка 1,5-2,5 см завдовжки. Насіння дрібне, 3,7 мм довжиною і 0,9 мм шириною, має жовтуватий колір.

Свіжозібрані сформовані листки рододендрону жовтого фіксували сумішшю 96% спирт етиловий - гліцерин - вода (1:1:1). Тимчасові препарати з поверхні верхівки, середини і основи листової пластинки, а також поперечні зрізи пластинки і черешка готували за загальноприйнятою методикою, досліджували за допомогою мікроскопа МБІ-10 при 80, 120, 300, 600 і 800-кратному збільшенні, мікрофотознімкі робили цифровою фотокамерою OLYMPUS FE-140.

Метою нашої роботи було проведення анатомічного дослідження листової пластинки та черешка рододендрону жовтого.

Мікроскопічне вивчення листової пластинки і черешка листка рододендрона жовтого дозволило виділити сукупність основних діагностичних ознак виду. Листкова пластинка дорзовентральна, гіпостоматична, опушена по краю і з обох сторін простими і залозистими трихомами. Верхня епідерма без продихів, базисні клітини зі злегка звивистими тонкими бічними стінками і зовнішнім шаром кутикули. Трихоми представлені великими булавовидно-голівчатими емергенціями з багатоклітинною підставкою, багатоклітинною та багаторядною ніжкою, що розширюється донизу, а також багатоклітинною головкою, що виділяє секрет. Серед простих криючих трихом переважають 1-2- клітинні гострі, тонкі й довгі, злегка звивисті живі волоски з 8-10-клітинної розеткою біля основи. Також у верхній епідермі зустрічаються, а по краю пластинки більш густо розташовані прості пучкові емергенці. Їх багаторядне, подовжено-конічне гостре на верхівці тіло складається з тонких довгастих клітин, а основу формує піднесена багатоклітинна підставка. Нижню епідерму складають більш дрібні, слабо звивисті базисні клітини і численні продихи парацитного типу. Побічні клітини продихів секретуючі, відрізняються від інших тим, що містять пігмент. У нижній епідермі трихом менше.

Черешок у поперечному зрізі округло-трикутний, містить центральний великий колатеральний пучок човникоподібної форми, а також по одному маленькому бічному пучку. Великий пучок має склеренхімну обкладку. Епідерма черешка з продихами і трихомами, аналогічними листовій пластинці. Субепідермальна колленхіма становить 2-3 шари з адаксіальної і абаксіальної сторін. Паренхіма неоднорідна: безліч клітин із великими друзами, також достатньо часті секреторні клітини з помаранчевим вмістом, є порожнини, розміри яких збільшуються в міру старіння листка.

Проведені мікроскопічні дослідження листя *Rhododendron luteum* дозволили виділити сукупність основних діагностичних ознак передбачуваної лікарської рослинної сировини – л«рододендрона жовтого листки» – «*Rhododendron luteum folium*» для отримання біологічно активних субстанцій. Отримані дані будуть використані при складанні АНД на ЛРС.